

خودسازی معنوی و سبک زندگی علوی کلید موفقیت فردی و اجتماعی

ره‌نگاران/ با توجه به سرعت تغییرات در هزاره سوم، دستگاه‌های تربیتی و آموزشی نیز ناگزیر از بازنگری و بازسازی‌اند؛ جامعه‌ای که در برابر موج تحولات جهانی قرار دارد، تنها در صورتی می‌تواند هویت اصیل خود را حفظ کند که در کنار بهره‌گیری از فناوری و نوآوری، بنیان‌های دینی و معنوی خود را نیز تقویت کند.

به گزارش [بایگاہ اطلاع‌رسانی ره‌نگاران-فاطمه لطیفی](#): در دنیای پرشتاب امروز، انسان بیش از هر زمان دیگری نیازمند پناهگاهی مطمئن برای آرامش روح و روان خویش است. بحران‌های اخلاقی، فشارهای اجتماعی و پیچیدگی‌های زندگی مدرن سبب شده است که بسیاری از افراد دچار سردرگمی و اضطراب شوند و در این میان، آنچه می‌تواند راهگشا باشد، بازگشت به معنویت و تکیه بر معارف اصیل دینی است. معنویت نه تنها مسیری برای رهایی فرد از محدودیت‌های مادی است، بلکه پلی برای ارتباط عمیق‌تر با حقیقت و آرامش درونی محسوب می‌شود.

با این حال، رسیدن به چنین جایگاهی بدون «خودسازی معنوی» ممکن نیست. خودسازی معنوی به معنای تربیت درونی و پرورش استعدادهای الهی انسان است که می‌تواند او را به انسانی متعادل، اخلاق‌مدار و مسئولیت‌پذیر بدل کند. این خودسازی تنها در پرتو ایمان، اندیشیدن به خالق و پرهیز از زشتی‌ها تحقق می‌یابد. از همین منظر است که اندیشمندان اسلامی و صاحب‌نظران فرهنگی بر اهمیت و ضرورت بازگشت به اصول معنوی تأکید دارند.

در کنار بعد فردی، جامعه نیز برای پیشرفت و سعادت خود نیازمند معنویت و سبک زندگی صحیح است.

نهج‌البلاغه چراغ راه بشریت

آموزه‌های علوی در نهج‌البلاغه، الگویی جامع از سبک زندگی، مدیریت و مسئولیت‌پذیری ارائه می‌دهد که می‌تواند چراغ راه جوامع امروزی باشد. در این گنجینه ارزشمند، بر شاخصه‌هایی همچون عدالت‌خواهی، مشورت با خردمندان، کنترل خشم، حسن معاشرت و اعتدال تأکید شده است؛ شاخصه‌هایی که هر جامعه‌ای برای پایداری و پیشرفت به آن‌ها

نیاز دارد.

در حوزه مدیریت نیز، امیرالمؤمنین علی(ع) در نامه‌های تاریخی خود به کارگزاران حکومتی، به‌ویژه نامه به مالک اشتر، اصولی جاودانه را مطرح کرده‌اند که همچنان در عصر حاضر کاربرد دارند. آغاز نامه با یادآوری بندگی خدا، توجه به تجربه‌های گذشته، پرهیز از تکرار خطاهای پیشین و تمرکز بر شایسته‌سالاری، نشان‌دهنده جامعیت نگاه علوی در اداره جامعه است. این آموزه‌ها، امروز نیز می‌تواند مبنای اصلاح ساختارهای مدیریتی و اداری کشور باشد.

با توجه به سرعت تغییرات در هزاره سوم، دستگاه‌های تربیتی و آموزشی نیز ناگزیر از بازنگری و بازسازی‌اند. جامعه‌ای که در برابر موج تحولات جهانی قرار دارد، تنها در صورتی می‌تواند هویت اصیل خود را حفظ کند که در کنار بهره‌گیری از فناوری و نوآوری، بنیان‌های دینی و معنوی خود را نیز تقویت کند. تربیت دینی و اجتماعی، اگر به‌روز و کارآمد نشود، نه تنها نمی‌تواند پاسخگوی نیازهای نسل جدید باشد، بلکه خود به عاملی برای فاصله گرفتن جوانان از ارزش‌های اصیل بدل خواهد شد.

در چنین شرایطی، نقش نخبگان فرهنگی و کارشناسان متعهد بیش از پیش اهمیت پیدا می‌کند.

معنویت پیوند انسان با عوالم غیرمادی است

حجت‌الاسلام احمد رفیعی‌پور چیرانی، کنشگر و کارشناس مسائل فرهنگی و مشاور فرهنگی بانک سپه استان گیلان، در گفتگو با خبرنگار پایگاه خبری «ره‌نگاران» با اشاره به تبیین ضرورت خودسازی معنوی، بازخوانی آموزه‌های علوی در حوزه سبک زندگی و مدیریت اسلامی، با تأکید بر اینکه معنویت پیوند انسان با عوالم غیرمادی است، اظهار کرد: معنویت چیزی است که ما را از دنیای صرفاً مادی فراتر می‌برد و ارتباطی عمیق با حقیقت هستی برقرار می‌سازد. هر اندازه قدرت معنوی ما افزایش یابد، این ارتباط عمیق‌تر و پربارتر خواهد شد. همه انسان‌ها خواستار تجربه حالات خوش معنوی هستند، اما تحقق این امر تنها با خودسازی معنوی امکان‌پذیر است.

راهکارهای مهم خودسازی معنوی

این کنشگر مسائل فرهنگی و اعتقادی، خودسازی معنوی را یکی از مهم‌ترین انواع خودسازی دانست و بیان کرد: خودسازی معنوی مجموعه‌ای از فعالیت‌های ذهنی و عملی است که به تقویت قوای معنوی می‌انجامد. انسان دارای استعدادهای معنوی بسیاری است و اگر این استعدادها شکوفا شود، فرد می‌تواند گام‌های ارزشمندی در زندگی مادی و معنوی خود بردارد.

رفیعی‌پور چیرانی مهم‌ترین راهکارهای خودسازی معنوی را «تفکر در خالق»، «تقویت ایمان» و «دوری از زشتی‌ها» برشمرد و بیان کرد: اندیشیدن به خدا، انسان را از غفلت‌ها رها می‌سازد. تقویت ایمان، آرامش و یقین را جایگزین تردیدها می‌کند و پرهیز از پدیده‌های ناپسند زمینه‌ساز رشد معنوی و اخلاقی خواهد بود.

این کارشناس مسائل دینی با اشاره به آموزه‌های مدیریتی امام علی(ع) اضافه کرد: امیرالمؤمنین(ع) در نامه معروف به مالک اشتر،

نخستین سخن خود را با یادآوری بندگی خدا آغاز می‌کند. این نگاه، درسی بزرگ برای مدیران است که بدانند هیچ قدرتی جز از ناحیه پروردگار نیست. حضرت علی(ع) به مالک اشتر توصیه می‌کند که از گذشته غافل نباشد و عملکرد حاکمان پیشین را بررسی کند. این توصیه برای هر مدیری که وارد عرصه مسئولیت می‌شود کاربرد دارد؛ چراکه شناخت گذشته به مدیر کمک می‌کند نگاه مردم نسبت به او بهبود یابد. آنطور که رفیعی‌پور چیرانی گفته؛ اگر تجربه‌های گذشته تلخ بوده است، باید کنار گذاشته شود و اگر عملکردهای مثبتی وجود داشته، باید سرمشق قرار گیرد. چنین نگاهی می‌تواند هر مدیر تازه‌وارد را در مسیر موفقیت یاری رساند.

وی سبک زندگی را به‌عنوان یکی از بنیادی‌ترین مسائل فرهنگی جوامع دانست و افزود: سبک زندگی، شیوه خاص زیستن هر فرد و جامعه است که بر مبنای اصول اعتقادی و معرفتی شکل می‌گیرد. آموزه‌های اصیل قرآن و حدیث، شاخصه‌های بسیاری برای زندگی صحیح معرفی کرده‌اند و در نهج‌البلاغه نیز این شاخصه‌ها به روشنی بیان شده است.

شاخصه‌های مهم سبک زندگی علوی

این کنشگر و کارشناس مسائل دینی، «مسئولیت‌محوری»، «مشورت با خردمندان»، «تفکر و اندیشه‌ورزی»، «عدالت‌خواهی»، «حسن معاشرت»، «کنترل خشم» و «اعتدال» را از جمله شاخصه‌های سبک زندگی علوی دانست و بیان کرد: این ویژگی‌ها می‌توانند به‌عنوان معیارهایی عملی برای یک زندگی مطلوب در دنیای امروز مورد توجه قرار گیرند.

رفیعی‌پور با اشاره به تحولات پرشتاب جهان معاصر بیان کرد: تغییر و نوآوری ویژگی بارز هزاره سوم است. در چنین شرایطی، همه دستگاه‌های تربیتی و اجتماعی نیازمند بازسازی هستند تا بتوانند پاسخگوی نیازهای جامعه باشند. فرایند تربیت دینی نیز باید متناسب با این تحولات نوسازی شود.

وی با استناد به نامه امام علی(ع) به حارث حمدانی خاطرنشان کرد: حضرت در این نامه به اهمیت روابط اجتماعی و تأثیر آن بر مناسبات اجتماعی اشاره کرده و نقش تربیتی آن را بسیار مهم دانسته‌اند. بنابراین تربیت دینی و اجتماعی نمی‌تواند از تحولات جامعه عقب بماند. هرچند حدود چهار دهه از اجرای طرح‌های تربیت اجتماعی در نظام آموزش و پرورش گذشته است، اما همچنان این نظام با چالش‌های فراوانی روبه‌روست. امروز بیش از هر زمان دیگر نیازمند تحولات بزرگ

در عرصه تربیت دینی و معنوی هستیم

این فعال فرهنگی با تأکید بر اهمیت شایسته‌سالاری در مدیریت سازمان‌ها اضافه کرد: سعادت جامعه و موفقیت سازمان‌ها به شایستگی مدیران بستگی دارد. انتخاب مدیران کاردان و لایق، شرط اصلی رسیدن به اهداف سازمانی است.

رفیعی‌پور چیرانی با بیان اینکه امیرالمؤمنین(ع) در نامه به مالک اشتر هشدار داده‌اند که هیچ خطری برای جامعه اسلامی همچون به قدرت رسیدن افراد فاقد اهلیت نیست، خاطرنشان کرد: در آن نامه، حضرت بیم خود را از آن بیان می‌کنند که نابخردان و نابکاران زمام امور را به دست گیرند، اموال عمومی را به بازیچه بدل سازند، بندگان خدا را به بردگی کشانند، با صالحان دشمنی کنند و فاسقان را حزب خود قرار دهند. این هشدار، برای همه دوران‌ها مصداق دارد و نشان‌دهنده جایگاه مهم شایسته‌سالاری در اندیشه علوی است.